

Warszawa, 09.04.2024 r.

Drogi Obserwatorki, drodzy Obserwatorzy Monitoringu Ptaków Polski,

w 2023 roku, wskutek epidemii wysoce zjadliwego wirusa grypy ptasiej (HPAIV) podtypu H5N1, w trakcie sezonu lęgowego stwierdzono wysoką śmiertelność wielu gatunków dzikich ptaków. Ze względu na liczebność i charakter gniazdowania, najdotkliwsze straty poniosła populacja śmieszki *Chroicocephalus ridibundus*. Wysoką śmiertelność zaobserwowano także wśród rybitw rzecznych *Sterna hirundo*. Ponadto, w trakcie prac monitoringowych odnaleziono martwe osobniki mew czarnogłowych *Ichthyaetus melanocephalus*, mew siwych *Larus canus*, rybitw czubatych *Thalasseus sandvicensis* oraz rybitw białoczelnych *Sternula albifrons*.

Na podstawie dostępnych danych i pozostając w kontakcie z ornitologami z krajów zachodniej Europy, z wysokim prawdopodobieństwem przewidujemy, że ptasia grypa spowoduje znaczną śmiertelność u ptaków także w nadchodzącym sezonie lęgowym. Spodziewamy się, że ponownie zaatakuje mewowate Laridae, ale niewykluczone, że ogniska wirusa HPAIV będą występować u innych gatunków. Sytuacja jest dynamiczna, a wirus ewoluuje w bardzo szybkim tempie.

Choć ptasia grypa dotyka przede wszystkim ptaki, zakażenia u ssaków stają się coraz bardziej powszechne. Większość z nich stanowią mięsożerne drapieżniki, które zakażyły się wirusem HPAIV od padłych ptaków będących jego nosicielami. Trzeba pamiętać, że ludzie także mogą zakażać się wirusem poprzez bliski kontakt z zakażonymi osobnikami, ich odchodami lub z zanieczyszczoną wodą w sąsiedztwie kolonii.

Co równie istotne, już sama obecność człowieka w kolonii sprzyja dalszemu rozprzestrzenianiu się wirusa (przenoszenie patogenów na butach, odzieży). Musimy mieć świadomość, że potencjalne przeniesienie choroby zagrażać będzie nie tylko innym dzikim ptakom, ale również tym hodowlanym (m.in. drób, gołębie, ptactwo ozdobne) i towarzyszącym (kanarki, papugi), jak i ssakom towarzyszącym (psy i koty).

W związku z powyższym oraz bogaci o doświadczenia z ubiegłego roku, nadal podtrzymujemy swoje stanowisko i poważnie zalecamy wszystkim osobom biorącym udział w programach monitoringu ptaków, które uwzględniają bezpośrednią obecność w koloniach lęgowych ptaków wodnych, stosowanie się do poniższych zasad:

1) należy maksymalnie ograniczyć bezpośrednie wchodzenie do kolonii lęgowych i w miarę możliwości próbować liczyć ptaki z brzegu lub za pomocą drona. Jeśli okaże się to niemożliwe

i wejście do kolonii będzie konieczne, należy policzyć tylko jedną kolonię dziennie, aby maksymalnie zapobiec transmisji wirusa. W przypadku konieczności wejścia do kolonii zaleca się stosowanie środków ochrony osobistej – ochraniaczy na buty, jednorazowych kombinezonów, maseczek ochronnych na usta i nos, a po wyjściu z kolonii – ich utylizacja. W przypadku braku możliwości zastosowania jednorazowych ochraniaczy na buty lub kombinezonów, obuwiu należy zdezynfekować zaraz po opuszczeniu kolonii (przed powrotem do środka transportu) i przebrać się (ubrania noszone podczas wizyty w kolonii schować do jednorazowego worka, zabezpieczyć i wyprać po powrocie do domu). Zalecamy również odkażenie całego sprzętu używanego podczas kontroli, włącznie z użytą jednostką pływającą (przetrzeć jej dno ścierką namoczoną środkiem dezynfekującym);

2) w przypadku znalezienia martwych ptaków w kolonii należy unikać bezpośredniego kontaktu z ich ciałami. Nie należy dotykać ich gołymi rękami, a jeżeli dotknięcie ptaka będzie konieczne (np. w celu odczytania obrączki) należy zrobić to w rękawiczkach jednorazowych lub przy pomocy patyka. Rękawiczki po zakończeniu czynności należy zabezpieczyć w osobnym, zamkniętym worku do późniejszego wyrzucenia, użytego patyka nie przenosić w inne miejsce, a dłonie dodatkowo odkażić;

3) w przypadku kontaktu z padłymi ptakami lub bezpośredniej kontroli w koloniach, oprócz przeprowadzenia dezynfekcji dłoni, obuwiu i sprzętu w terenie oraz przebrania się przed wejściem do środka transportu, po powrocie do domu zaleca się także ograniczenie, w miarę możliwości, jakichkolwiek kontaktów ze zwierzętami hodowanymi i domowymi. Ręce (od dłoni do łokci) należy myć odpowiednimi środkami myjącymi/dezynfekującymi, np. mydłem i wodą, chusteczkami antybakteryjnymi, 70% roztworem alkoholu, a najlepiej środkami wirusobójczymi. Dobrze sprawdza się 3% roztwór środka VIRKON S. Taki roztwór przygotować można w spryskiwaczu (domowym lub większym – ogrodowym) i używać do dezynfekcji kaloszy, pontonu, itp. Odzież, w której przebywano w kolonii, uprzednio zabezpieczoną w jednorazowym worku, należy od razu po powrocie wyprać w wyższej temperaturze (min. 60°C);

4) w przypadku znalezienia w kolonii większej liczby martwych ptaków (więcej niż zwykle stwierdzano w kolonii) lub obecności ptaków wykazujących symptomy choroby (lub padłych ssaków w ich pobliżu), prosimy o niezwłoczne zgłoszenie tej informacji do odpowiedniego Powiatowego Lekarza Weterynarii;

5) obserwatorzy MPP będą mieli możliwość uzyskania zwolnienia z zakazu wstępu na obszar, który został objęty zakazem wstępu z uwagi na ognisko ptasiej grypy (jeśli znajduje się tam stanowisko lęgowe monitorowanych gatunków). Każde wejście będzie wymagać telefonicznego zgłoszenia do odpowiedniego Powiatowego Lekarza Weterynarii (z podaniem terminu wejścia oraz danych identyfikujących obserwatorów) i musi się odbyć z zachowaniem wszystkich opisanych powyżej wytycznych z zakresu bioasekuracji – ochrony zarówno indywidualnej, jak i przed rozprzestrzenianiem wirusa poza ognisko. Kwestia ta została uzgodniona pomiędzy GIOŚ, MiIZ i OTOP a Głównym Lekarzem Weterynarii w Polsce w dniach 09.05.2023 i 11.01.2024.

[Aktualna mapa i lista potwierdzonych ognisk choroby w Polsce](#)

[System wczesnego ostrzegania o ptasiej grypie w UE](#)

Symptomy ptasiej grypy u ptaków:

Objawy te różnią się w zależności od gatunku, ale obejmują: osłabienie i osowiałość, letarg, utratę apetytu, zaburzenia oddychania objawiające się poprzez rozchylony dziób, kaszel, kichanie, bulgotanie, terkotanie, biegunkę, objawy neurologiczne - drgawki, przewracanie się, pływanie lub chodzenie w kółko.

Symptomy ptasiej grypy u ludzi:

Zapalenie spojówek, gorączka z temperaturą powyżej 38°C, kaszel lub duszności, biegunka, wymioty i ból brzucha. W przypadku wystąpienia takich objawów w ciągu kilku dni od pobytu w kolonii ptaków, natychmiast zasięgnij porady lekarza i poinformuj go o swoich podejrzeniach dotyczących możliwej przyczyny dolegliwości. Jakkolwiek ryzyko zakażenia się przez człowieka jest niewielkie, to **w przypadku zachorowania na grypę ptasią szczepu HPAIV, śmiertelność u ludzi wynosi około 50%**.

Zespół ornitho.pl stworzył [projekt](#), który ma na celu zbieranie danych o liczbie martwych ptaków (które nie są zbierane przez Powiatowe Inspekcje Weterynaryjne). Zachęcamy do liczenia martwych ptaków w koloniach i wprowadzania wyników bezpośrednio do portalu, a także przez aplikację NaturaList.

Liczymy na rozsądne i rozsądne postępowanie wszystkich obserwatorów MPP podczas prowadzonych kontroli w kolonach lęgowych ptaków. Pamiętajmy, że wszystkie powyższe zalecenia wprowadzane na czas epidemii wirusa grypy ptasiej mają na celu wyłącznie ograniczenie jego transmisji. Zdajemy sobie sprawę z ponoszonych przez Was niewygód, ale wszyscy jesteśmy odpowiedzialni za ptaki, które monitorujemy. Dbajmy o nie, ale także o siebie i towarzyszące nam zwierzęta. Im więcej wirusa wokół, tym więcej problemów. Zróbmy wszystko, aby temu zapobiegać. Ze względu na szybko zmieniającą się sytuację, bądźcie gotowi na otrzymywanie kolejnych komunikatów w trakcie sezonu lęgowego.

Zespół koordynatorski
Monitoringu Ptaków Polski